

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА ПУБЛІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Ступінь освіти	бакалавр
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Тривалість викладання	4-й семестр, 7 чверть
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття:	
лекції:	2 година на тиждень
практичні:	1 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП» <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6944>

Кафедра, що викладає Державного управління і місцевого самоврядування (ДУіМС)

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Sorokina.N@nmu.one

Викладач:

Сорокіна Наталія Григорівна

д.держ.упр, професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Sorokina/Sorokina.php>

E-mail:

Sorokina.N@nmu.one

1. Анотація до курсу

В сучасних соціальних і політичних умовах суспільство потребує активних, компетентних, цілеспрямованих фахівців, які здатні самостійно ухвалювати рішення, бути відповідальними за їх реалізацію, які правильно вміють взаємодіяти зі своєю командою та оточуючим середовищем. Для підвищення результативності та ефективності публічного управління наша країна потребує успішних лідерів, які мають внутрішнє прагнення до змін заради досягнення спільних цілей шляхом упровадження нестандартних ідей та інновацій.

Під час вивчення дисципліни Ви ознайомитеся із теоретичними та практичними засадами розвитку лідерства у сфері публічного управління, тенденціями еволюціонування лідерства як соціального явища та основними концепціями лідерства, дізнаєтеся про основні теоретико-методологічні підходи до визначення понять «лідерство» й «керівництво», ознайомитеся з принципами формування ефективної команди та етапами її створення. У Вас буде можливість активізувати свій лідерський потенціал, розвинути

лідерські якості та навички розв'язувати комплексні проблеми у сфері публічного управління. Під час практикумів Ви навчитесь визначати основні напрями розвитку лідерства у сфері публічного управління та інструменти забезпечення персональної ефективності лідера.

2. Мета та завдання курсу

Метою дисципліни «Етика публічної діяльності» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з базовими категоріями етики, принципами і стандартами етичної поведінки в публічній діяльності та формування у здобувачів вищої освіти загальних й професійних компетентностей спрямованих на підвищення спроможності до розв'язання морально-етичних дилем у процесі професійної діяльності.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з етикою як наукою, її базовими категоріями та концепціями;
- розкрити принципи доброчесності, етичні стандарти, норми поведінки у публічній діяльності;
- визначити складові компоненти Етичного кодексу як підґрунтя поведінки публічного службовця;
- розширити та систематизувати уявлення про етичні дилеми та конфліктні ситуації у публічній діяльності;
- сформувати потребу застосовувати етичні знання на практиці;
- ознайомити з правилами службового етикету в процесі ділового спілкування та комунікації;
- розвивати моральні, професійно важливі якості, необхідні для майбутньої фахової діяльності;
- сформувати вміння застосовувати концептуальний апарат наукової етики до аналізу морально-етичних дилем у практиці.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- продемонструвати *знання*: базових понять та категорій етики, основних історичних етапів розвитку етичних традицій, сутності етичних кодексів, цінностей та норм поведінки фахівців у сфері публічної діяльності, основних вимог до їх особистісних і професійних якостей;
- *набути здатність* виявляти етичні дилеми та конфліктні ситуації та вміти запроваджувати ефективні методи запобігання та врегулювання конфліктів інтересів у публічній сфері;
- розширити *розуміння* принципів доброчесності, етичних стандартів, норм поведінки у публічній діяльності та *набути вміння* використовувати сучасні технології формування іміджу у публічній сфері;
- демонструвати *вміння* здійснювати ефективні комунікаційні зв'язки в процесі формування організаційної культури на засадах соціальної відповідальності, правових та морально-етичних норм;
- продемонструвати *знання* етичних аспектів службових взаємовідносин, зокрема між керівником і підлеглим, та здатності розрізняти етичну та неетичну поведінку у публічній діяльності;

— демонструвати *вміння* використовувати правила службового етикету в процесі ділового спілкування та комунікації.

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Етика публічної діяльності: сутність, специфіка

- 1.1. Етика як наука про мораль
- 1.2. Професійна етика та її місце у публічній діяльності
- 1.3. Основні категорії етики
- 1.4. Структура та функції моралі

Тема 2. Правила етичної поведінки у професійній діяльності

- 2.1. Загальні правила етичної поведінки
- 2.2. Кодекси професійної етики: мета, завдання, функції
- 2.3. Етичні принципи та норми поведінки у професійній діяльності
- 2.4. Методи та форми контролю за дотриманням етичної поведінки

Тема 3. Етичні аспекти службових взаємовідносин

- 3.1. Особливості та характерні риси організаційної культури
- 3.2. Морально-психологічний клімат в колективі
- 3.3. Взаємовідносини між керівником і підлеглими: етичний аспект
- 3.4. Особливості комунікативних процесів, бар'єри у спілкуванні.

Тема 4. Особистість публічного службовця: професійно-етичні аспекти

- 4.1. Етичні вимоги та загальні обов'язки публічного службовця
- 4.2. Правове регулювання етичної поведінки публічних службовців в Україні.
- 4.3. Добросовісність як складова діяльності публічного службовця.
- 4.4. Формування позитивного іміджу публічного службовця

Тема 5. Діловий і службовий етикет

- 5.1. Поняття «етикету», його зміст та функції.
- 5.2. Принципи та правила службового етикету
- 5.3. Етикет зовнішнього вигляду та мовленнєвий етикет ділового спілкування
- 5.4. Етика ведення переговорів.

Тема 6. Етичні дилеми у публічній сфері

- 6.1. Сутність та особливості конфліктів у публічній діяльності.
- 6.2. Етика запобігання та вирішення конфліктів.
- 6.3. Конфлікт інтересів: види, складові, порядок дій.
- 6.4. Моббінг, його етико-психологічний аналіз, профілактика та викорінення.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Етика публічної діяльності: сутність, специфіка
2. Правила етичної поведінки у професійній діяльності
3. Етичні аспекти службових взаємовідносин
4. Особистість публічного службовця: професійно-етичні аспекти
5. Діловий і службовий етикет
6. Етичні дилеми у публічній сфері

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ:

Індивідуальне завдання полягає у розробленні та захисті здобувачами вищої освіти есе за обраною темою на основі самостійного опрацювання необхідних джерел та стислому викладенні основного матеріалу. Важливими критеріями є академічна доброчесність та вміння висловити власну точку зору з дискусійних питань. Для отримання найвищого балу за есе необхідно підготувати презентацію до теми есе, яку продемонструвати під час захисту. Презентацію необхідно підготувати із застосуванням програми PowerPoint.

Тематика ЕСЕ:

1. Добро і зло як основні категорії етики.
2. Професійна етика, її зміст та значення у публічній діяльності.
3. Зміст морального вибору в публічній діяльності.
4. Вимоги до особистісно-моральних якостей публічних службовців.
5. Значення деонтології у підвищенні ефективності і якості діяльності публічних службовців.
6. Відповідальність та професійний обов'язок публічних службовців.
7. Етика професійного спілкування публічного службовця з громадянами.
8. Зовнішній вигляд та етикет в публічній діяльності.
9. Роль етичних кодексів у формуванні доброчесності державних службовців.
10. Проблема конфлікту інтересів у публічному управлінні та шляхи її вирішення.
11. Значення прозорості та відкритості для підвищення довіри суспільства до публічної влади.
12. Етичні дилеми у прийнятті управлінських рішень: аналіз конкретних кейсів.
13. Корупція як виклик для етики публічної діяльності: причини, наслідки та методи протидії.
14. Вплив трансформаційного лідерства на формування етичної культури в органах публічної влади.
15. Громадський контроль як інструмент забезпечення етичних стандартів у публічному секторі.
16. Відповідальність публічного службовця за свої дії та її вплив на авторитет влади.
17. Етичні аспекти використання штучного інтелекту в публічному управлінні.
18. Роль освіти та професійної соціалізації у формуванні етичних цінностей публічних службовців.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами участі в усних опитуваннях, у відповідях на запитання викладача (дискусіях) під час інтерактивних лекцій та за результатами виконання і презентації індивідуального завдання (есе). Максимальна оцінка за індивідуальне завдання 15 балів. Участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр) (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання індивідуального завдання отримується максимум **40 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами участі здобувачів вищої освіти у практичних заняттях (*практичні завдання, дискусії, ділові ігри, дебати*). Загальна кількість балів, яку можна отримати за практичні завдання, дискусії, становить **60 балів** (практичні заняття за кожною темою максимально оцінюється **в 12 балів**).

Отримані бали за теоретичну та практичну частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати **100 балів**.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії підсумкового оцінювання: у випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (диференційований залік)** під час сесії. Підсумкове оцінювання проводиться у вигляді диференційованого заліку, який включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **20 тестових завдань з теоретичної частини** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 3 бали (разом 60 балів) та **10 тестових завдань з практичної частини**, кожне з завдань оцінюється максимум у 4 бали (разом 40 балів), причому:

- 5 балів – відповідність еталону;
- 4 бали – чотири правильні відповіді з п'яти запропонованих;
- 3 бали – три правильні відповіді з п'яти запропонованих;
- 2 бали – дві правильні відповіді з п'яти запропонованих;
- 1 бал – одна правильна відповідь з п'яти запропонованих;
- 0 балів – усі відповіді невірні або відсутність відповіді..

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за

вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі : підручник. Київ : НАДУ, 2018. 256с.
2. Психологія управління : навч. посіб. / Н. А. Липовська, І. В. Письменний. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 198 с.
3. Сорокіна Н. Г. Морально-етичні основи публічної служби в умовах трансформації влади в Україні : моногр. Дніпро : ГРАНІ, 2020. 224 с.
4. Сорокіна Н. (2023). Теоретичні аспекти дослідження основних категорій професійної етики публічної служби. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. Вип. 2. С. 32-40. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2023.2.5>
5. Соціально-психологічні основи ділового спілкування : навч. посіб. / Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 184с.
6. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. – 200 с.

6 Нормативні документи:

1. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 р. № 158 [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.
2. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889–VIII [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Про державну таємницю : Закон України від 21 січ. 1994 р. № 3855-XII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII [Електронний ресурс]. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>, Розділ VI.

5. Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : наказ Нацдержслужби від 3 берез. 2016 р. № 50. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16>.

6. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1698-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

7. Про очищення влади : Закон України від 16 верес. 2014 р. № 1682-VII. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.

Допоміжні:

1. Василевська Т. Е., Саламатов В.О., Марушевський Г. Б. Етика державного управління : підручник. Київ : НАДУ, 2015. 204 с.

2. Василевська Т. Е. Етичні компетентності публічних службовців в контексті реформування публічного управління. *Теорія та практика державного управління*. 2018. № 1(60). С. 155 – 161.

3. Ващенко К. О. Професійна підготовка державних службовців: теорія, методологія, практика : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. 416 с.

4. Войтенко А. Б., Якобчук В. П. Сучасна політична еліта в Україні: особливості формування. *Трансформація українського суспільства та його еліт у контексті цивілізаційного розвитку Європи : наук. моногр. / за ред. І. А. Мельничука*. Житомир : Рута, 2019. 166 – 171.

5. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія / автор. кол. : В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович [та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. Л. Федоренка. Київ : Ліра-К; НАДУ, 2016. 542 с.

6. Линдюк О. А. Теорія та практика модернізації державної служби України в умовах глобалізації : монографія. Київ : НАДУ, 2016. 304 с.

7. Мошенський С. З., Нонік В.В., Сергієнко І. Г. Правовий механізм регулювання професійної етики в системі державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 6. С. 116 – 121.

8. Мошенський С. З., Нонік В.В., Сергієнко І. Г. Національне агентство з питань запобігання корупції як ключовий орган державної влади у системі побудови інституту доброчесності суб'єктів державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 85 – 90.

9. Сорокіна Н. Г. Особливості етикету публічного службовця в сучасних умовах реформування публічної служби. *Ефективність державного управління*. 2020. № 63. С. 185 – 198. doi:10.33990/2070-4011.63.2020.212675.

10. Сорокіна Н.Г. Концептуальна модель формування морально-етичних основ публічної служби в Україні. *Держава та регіони. Сер.: Публічне управління і адміністрування*: Наук.-вироб. журн. Запоріжжя.: ЗІДМУ, 2022. Вип. 1. С.78-83. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.1.13>

11. Сорокіна Н., Тарасенко Т. Актуалізація принципу доброчесності на публічній службі в умовах сучасних викликів і загроз Публічне управління та митне адміністрування, №2 (37). С. 71-77. <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-2.9>

12. Тарасенко Т., Сорокіна Н. Перегляд етичних принципів соціальної роботи в Україні: науковий, освітній та професійний аспекти. Соціальна робота та соціальна освіта. 2024. №1(12). С.55-65. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(12\).2024.305110](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(12).2024.305110)

13. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України: <http://www.prezident.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби:
<http://www.nads.gov.ua>.
5. Public service Europe. – Access mode : <http://www.publicserviceeurope.com/>.
6. European CAF Resource Centre – EIPA. – Access mode :
<https://www.eipa.eu/portfolio/european-cafresource-centre/>.